

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 184/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti L. L., P., zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 83/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 83/02 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Prešov p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 83/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. L. L. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia L. L. v sume 149,22 € (slovom stoštyridsaťdeväť eur a dvadsaťdva centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. D. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť štátu trovy konania v sume 149,22 € (slovom stoštyridsaťdeväť eur a dvadsaťdva centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 184/2010-17 z 1. júna 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť L. L. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 83/02.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci podaním sp. zn. 1 SprO/294/2010 z 23. júna 2010 vyjadril okresný súd. Vo vyjadrení sa okrem iného uvádza: „*Dňa 10.4.2002 bola podaná obžaloba Okresnej prokuratúry Prešov na obž. J. O. vedená pod sp. zn. 1 Pv 86/02 - 45 pre pokračujúci trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Tr. zák.*

a trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 249aa ods. 1 Tr. zák. V tejto trestnej veci sa mal dopustiť celkovo 12 skutkov. Trestná vec bola vedená na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 1T 79/02.

Dňa 22.4.2002 bola podaná obžaloba Okresnou prokuratúrou Prešov na obž. J. O. a spoločníkov (obž. K., P., ml. Ď., K. a K.) pre trestný čin krádeže spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1 písm. b/, ods. 3 písm. c/ v časti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. (body 7 a 35), trestný čin poškodzovania cudzej veci spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 257 ods. 1 Tr. zák., trestný čin porušovania domovej slobody spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. v bode 8 obžaloby v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák.. Trestná vec bola vedená na Okresnom súde Prešov pod. sp. zn. 1T 83/2002. Obž. sa mali dopustiť celkovo 41 skutkov.

Uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 1T 83/02 zo dňa 2.7.2003 boli spojené trestné veci 1T 83/02 a 1T 79/02 v zmysle § 23 ods. 3 Tr. zák. na spoločné konanie.

V tejto trestnej veci boli vykonané hlavné pojednávania nasledovne:

- dňa 18.11.2003 hlavné pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti obhajcu JUDr. B. (ml. Ď.), poškodená L. bola prítomná,*
- dňa 26.1.2004 neboli prítomní obž. K., P., pošk. L. prítomná,*
- dňa 4.3.2004 neboli prítomní J. O., P. a Ď. obaja ospravedlnení, obž. P. neprítomný, poškodená L. prítomná,*
- dňa 4.5.2004 neprítomní obž. K., O., P., obhajcovia JUDr. L., JUDr. K. neprítomní, poškodená L. neprítomná,*
- dňa 22.6.2004 obž. K., O., K. a obhajcovia JUDr. L., JUDr. C. neprítomní, neprítomná poškodená L.,*
- dňa 23.9.2004 obž. K., O., Ď., obhajcovia JUDr. L., JUDr. C., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 16.11.2004 obž. K., O., Ď., obhajcovia JUDr. L., JUDr. C., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 25.1.2005 obž. K., O., Ď., K., obhajcovia JUDr. C., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 7.4.2005 obž. K., O., Ď., K., P., obhajcovia JUDr. C., poškodená L. neprítomní,*

Dňa 7.4.2005 bola trestná vec J. O. vylúčená zo spoločného konanie v zmysle § 23 ods. 1 Tr. poriadku.

Ďalšie hlavné pojednávania sa konali nasledovne:

- dňa 16.6.2005 obžalovaní všetci prítomní, neprítomní obhajcovia JUDr. C., JUDr. L., JUDr. B. a poškodená L.,*
- dňa 24.11.2005 obž. K., P., Ď., obhajca JUDr. C. neprítomní, poškodená L. prítomná,*
- dňa 2.2.2006 obž. K., D., obhajcovia JUDr. C., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 28.3.2006 obž. Ď., K., P., obhajcovia JUDr. C., JUDr. L., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 15.5.2006 obž. P., Ď., K., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 20.6.2006 obž. K., P., Ď., obhajcovia JUDr. C. a JUDr. L., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 31.8.2006 obž. P., obhajcovia JUDr. C., JUDr. L., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 6.10.2006 obž. P., K., K., P., obh. JUDr. C., JUDr. L., poškodená L. neprítomní.*

Dňa 6.10.2006 zo spoločného konania vylúčený obž. ml. Ď. podľa § 23 ods. 1 Tr. poriadku.

- dňa 24.11.2006 obž. K., P., K., K.. obhajcovia JUDr. C., JUDr. L., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 23.1.2007 obž. K., K., obhajcovia JUDr. C., JUDr. L., JUDr. B. neprítomní, poškodená L. prítomná,*
- dňa 2.3.2007 obh. JUDr. C., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 15.6.2007 obž. P., obh. JUDr. C., JUDr. L., JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 25.9.2007 obž. P., obh. JUDr. B., poškodená L. neprítomní,*
- dňa 13.11.2007 (v zápisnici chybne uvedený dátum hlavného pojednávania dňa 25.9.2007) obž. K. a obh. JUDr. K., poškodená L. neprítomní, hlavné pojednávanie sa vykonalo výsluchom obžalovaných a prečítaním výpovede obž. K., následne odročené na deň 14.12.2007, kde neboli prítomní obž. K., obh. JUDr. L., JUDr. K. a poškodená L. a následne bol vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť na hlavnom pojednávaní, okrem obž. K. u ktorého nadobudol právoplatnosť 11.3.2008.*

Na otázky, ktoré boli položené odpovedáme nasledovne: skutkovo ani právne nejde o zložitý spor, procesné úkony sú uvedené vyššie, podľa názoru súdu sťažovateľka nespôsobilá prietahy, zo strany súdu došlo k prietahom - potom, čo boli vylúčení dvaja

páchatelia malo dôjsť k ofoteniu trestného spisu a prideleniu novej spisovej značky a následne k vytýčeniu hlavného pojednávania a rozhodnutiu vo veci, tieto prietahy boli zbytočné.

Záverom poukazujeme na skutočnosť, že trestný spis bol predsedovi senátu Mgr. M. P. pridelený dňa 5.8.2009, fyzicky ho ale prevzal až dňa 7.1.2010 (do tej doby sa nachádzal u VSÚ). Odo dňa 7.1.2010 bol spis naštudovaný (spis má 1468 strán + prílohy), bol daný pokyn na vyhotovenie kópie trestného spisu. V súčasnej dobe prebieha jeho žurnalizovanie a následne bude podaný do podateľne k prideleniu novej spisovej značky. “

Obdobné procesné úkony zistil aj ústavný súd z obsahu trestného spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 2. júla 2010.

K stanovisku okresného súdu sa právna zástupkyňa sťažovateľky nevyjadrila.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Čo sa týka kritéria zložitosť veci, ústavný súd po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov a najmä s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na zložitosť veci napokon nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 23. júna 2010.

V predmetnom konaní od doručenia obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Prešov na J. O. (sťažovateľka si uplatnila ako poškodená v tomto trestnom konaní nárok na náhradu škody) okresnému súdu 10. apríla 2002 uplynulo viac ako osem rokov (ku vzneseniu obvinenia voči obžalovanému došlo ešte uznesením vyšetrovateľa v roku 1996) a vec nie je právoplatne skončená.

Pri hodnotení povahy preskúmvanej veci ústavný súd vychádzal zo všeobecnej zásady uznávanej aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne

citlivého zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987). Táto zásada sa týka aj poškodenej strany (obdobne napr. IV. ÚS 13/08).

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria – správania sťažovateľky v preskúvanom trestnom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v týchto konaniach k zbytočným priet'ahom. Aj keď z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že sa nezúčastnila viacerých hlavných pojednávanií, túto neúčast' v žiadnom prípade nemožno pričítať na jej ťarchu, pretože jej termíny neboli vo väčšine prípadov ani oznamované. Na druhej strane, ak bola o nich informovaná (napr. 24. novembra 2005 a 23. januára 2007), pojednávanií sa zúčastnila. K tomu je však potrebné uviesť, že hlavné pojednávania od roku 2003 boli vždy iba odročované pre neúčast' obžalovaných alebo ich právnych zástupcov a okresný súd na nich nevykonával žiadne dokazovanie. Ústavný súd preto konštatoval, že v konečnom dôsledku doterajšia dĺžka trestného konania nemohla byť vyvolaná správaním sťažovateľky. Ani okresný súd neuviedol vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že by sťažovateľka spôsobila priet'ahy v tomto konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Nečinnosť bez akejkoľvek zákonnej prekážky bola zistená už v období od 10. apríla 2002, keď bola podaná obžaloba, až do 29. septembra 2003, keď sa konalo prvé hlavné pojednávanie (nečinnosť viac ako 17 mesiacov), a pokračovala aj v období od 18. novembra 2003, keď okresný súd odročil hlavné pojednávanie bez vykonania dokazovania, až do rozhodnutia okresného súdu (14. december 2007) vo vzťahu k iným obžalovaným, ktorých vec bola spojená s vecou sťažovateľky (nečinnosť takmer 47 mesiacov). V tomto období okresný súd iba určil viac termínov hlavných pojednávanií, ktoré sa však nikdy neuskutočnili, ako bolo uvedené, pre neprítomnosť obžalovaných. Naposledy bol okresný súd nečinný aj v dobe po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia

(marec 2008) až dosiaľ, keď vo veci vylúčenej na samostatné konanie ešte 7. apríla 2005 vôbec nekonal (vo vzťahu k obžalovanému, od ktorého si uplatnila sťažovateľka nárok na náhradu škody v sume cca 2 000 €).

Aj okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v konaní sa vyskytli obdobia nečinnosti.

Ústavný súd s poukazom na uvedené hodnotiac doterajší priebeh napadnutého konania dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 83/02 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, na základe žiadosti sťažovateľky prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v označenej trestnej veci konal bez zbytočných prietahov (hoci táto vec má byť už vedená pod inou spisovou značkou).

III.

Sťažovateľka tiež žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €, poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, v dôsledku čoho je v stave právnej neistoty a nekonaním okresného súdu dochádza k prehlbovaniu útrap nielen psychických, ale aj ekonomických, pretože páchatel'ovi trestného činu nebol uložený žiaden trest.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Keďže právna neistota

sťažovateľky nebola okresným súdom odstránená ani po viac ako 8 rokoch od začatia trestného konania, zohľadňujúc pritom povahu veci (výšku požadovanej náhrady škody) ústavný súd najmä s ohľadom na nečinnosť okresného súdu považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 1 500 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia. Sťažovateľka si v sťažnosti uplatnila trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 149,22 €.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania (za dva úkony právnej služby a režijný paušál) je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a keďže nie je v rozpore s touto vyhláškou, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia v sume 149,22 €. Zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2010